

SENTÈNCIA

En nom del Poble Andorrà.-

A la vila d'Andorra la Vella, el 24 de gener del 2019.

Reunida la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del magistrat Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY, i els magistrats Srs. Vincent ANIÈRE i Jaume TOR PORTA, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- Per escrit de 31-7-2017, la Sra. E.C.M formulava demanda pel procediment laboral contra la societat XXX, SAU tot sol·licitant es dictés Sentència condemnant aquesta darrera a:

A - Retribuir a la Sra. E.C. M. la suma neta de DOS MIL CENT DIVUIT EUROS AMB DIVUIT CÈNTIMS (2.118,181 €) -essent el brut 2.265,43 €, en concepte d'havers laborals pendents a data d'avui.

B. - Abonar els interessos legals meritats per aquesta quantitat neta (2.118,18 €), d'ençà la data de contesta a la present demanda fins a la seva total i efectiva liquidació.

C. -Declarar i cotitzar prop la CASS la quantitat bruta corresponent al què s'ha de retribuir, en concepte d'havers laborals pendents fins a la demanda (2.265,43 €).

D.- Retribuir els imports nets en concepte d'havers laborals que s'acrediti que es devien en el transcurs del present procediment, augmentats amb els interessos legals generats d'ençà la data de contesta i fins a la seva total i efectiva liquidació.

E.- Declarar i cotitzar prop de la CASS les quantitats brutes corresponents al què sigui acreditat com a havers laborals deguts en el transcurs del present procediment judicial, essent el referit a l'apartat precedent D.

F.- Satisfer les costes processals causades, inclosos els honoraris d'advocat, procurador i eventualment de pèrit, a tenir del principi del venciment objectiu i de la manifesta mala fe de l'adversa.

II.- El 28-9-2017, la representació processal de la societat XXX, SAU contestava la demanda articulada de contrari oposant-se a les pretensions que s'hi contenien interessant es dictés Sentència desestimant-la i imposant a la demandant les costes ocasionades inclosos honoraris d'advocat i de procurador.

III.- Una volta practicades les proves i evacuat el tràmit de conclusions, per Sentència de data 2-7-2018, la Batlle decidia:

"PRIMER.- Estimar la demanda formulada en data 31 de juliol del 2017 per la Sra. E.C.M. contra la societat XXX, S.A.U. condemnant a aquesta darrera a satisfer a la primera la quantitat de 3.910,43 € bruts, (a data 10 de maig del 2018), més totes aquelles quantitats que es devenguin a posteriori en concepte de salaris no pagats i, derivats de l'aplicació del conveni de l'1 de setembre del 2012; juntament amb els interessos legals corresponents en els termes del fonament de Dret quart. En tot cas la quantitat bruta resultant d'aquesta Sentència i, que no hagi estat cotitzada, haurà de ser declarada i cotitzada prop de l'ens gestor de la seguretat social.

SEGON.- Condemnar en costes a la part defenent, inclosos honoraris d'advocat i de procurador".

IV.- Contra aquesta resolució ha interposat recurs d'apel·lació la representació processal de la societat XXX, SAU interessant la revocació de la Sentència recorreguda i en el seu lloc es disposi la íntegra desestimació de la demanda amb imposició de les costes a la part demandant.

La representació processal de la demandant s'oposa al recurs articulat interessant la confirmació de la Sentència dictada per la jutjadora "a quo".

Ha actuat com a magistrat ponent el Sr. Jaume TOR PORTA.

FONAMENTS DE DRET

I.- No existeix discrepància entre les parts, al respecte de que en data 1-9-2012, i per raó de les dificultats econòmiques que travessava la mercantil demandada, intervenia una modificació transitòria en relació al salari global anyal de tots els treballadors de l'empresa que s'instrumentalitza però de manera individual amb cadascun d'ells, convenint-se pel que es refereix a la Sra. C.: *"la vigència del present acord serà des del dia 1 de setembre del 2012 i fins el dia 1 de gener següent al de la data de tancament del primer exercici econòmic*

posterior al referit 1 de setembre de 2012 en que el centre educatiu Col·legi dels Pirineus tingui un resultat positiu net, a partir d'aquell dia, la senyora E.C.M. passarà a percebre, almenys i sense perjudici d'un nou conveni entre les parts, el mateix salari mensual que percebia abans de l'aplicació d'aquest acord, juntament amb els increments que, eventualment, correspongués aplicar de conformitat amb la Llei durant el termini de vigència del present acord". Tampoc es discuteix que el compte de pèrdues i guanys de l'exercici corresponent al període setembre 2014 a agost 2015, reflexa un resultat positiu a alçada de 39.162,16.- €. Finalment s'admet entre els litigant que a principis del 2017, des de la mercantil demandada es feia arribar a la treballadora una proposta de conveni en mèrits de la qual es pretenia modificar el pacte tercer de la novació contractual intervinguda el 2012, en mèrits de la qual es pretenia mantenir el salari reduït fins a 31-12-2019, extrem que la Sra. C.no accepta.

II.- En la demanda plantejada, la Sra. Castro sostenia en essència que en atenció a les previsions inserides en el conveni de referència, tenia dret a que la part corresponent als salaris que havia deixat de percebre i que a la data de la demanda ascendien a 2.265,43.- € li fos retribuïda. Reclamava també totes aquelles quantitats que poguessin acreditar-se com a degudes durant la substanciació dels procediments, el tot incrementat amb els interessos legals des de la contesta a la demanda i fins el seu total pagament, condemnant-se alhora la demandada a declarar i cotitzar prop de la CASS els imports deguts i finalment a satisfer les costes ocasionades.

La representació processal de la societat XXX, SAU s'oposava a les pretensions de la treballadora i ho feia sostenint que malgrat el resultat positiu assolit l'any 2014-2015, la societat presentava unes xifres negatives derivades dels exercicis anteriors a alçada de 819.106,95.- €. Afegia en tot cas que, el benefici experimentat per a l'esmentat curs no permetia atendre l'increment salarial de totes les nòmines dels treballadors, i que l'esperit de la novació del 2012 era que la societat tingués un resultat positiu suficient per a poder assumir l'augment dels salaris acordats a tots els empleats, referint alhora que el mateix era un conveni col·lectiu d'empresa a partir del moment en que va afectar la totalitat dels seus treballadors, amb el benentès que la mesura adoptada resultava necessària per a mantenir els llocs de treball. Indicava que a partir del mes de juliol del 2016 i per raó dels increments de l'IPC que la seva representada havia aplicat, el salari de la Sra. Castro era superior d'aquell que percebia el 2012. Quant a la reclamació que articulava en concepte de pagues extraordinàries (969.- € i 973,78.- €) es remetia al mateix raonament.

La Sentència dictada pel Tribunal Unipersonal "a quo" acull íntegrament la demanda condemnant la societat XXX, SAU a satisfer la suma de 3.910,43.- € bruts a data 10-5-2018 més totes aquelles quantitats que esdevinguin a

posteriori en concepte de salaris no pagats i derivats de l'aplicació del conveni d'1-9-2012, més els interessos des del moment en que la mensualitat era exigible (art. 84 CRL). També condemnava la societat defenent a declarar i cotitzar prop de la CASS la quantitat bruta resultant d'aquesta sentència en el cas que no hagués estat cotitzada, i a satisfer les costes ocasionades inclosos els honoraris d'advocat i de procurador.

Contra aquesta decisió s'alça la representació processal de la Societat XXX, SAU amb fonament als greuges que seguidament es precisen i s'examinen.

III.- En primer lloc discrepa de la valoració que la Sentència recorreguda realitza al respecte de la interpretació literal del conveni de 1-9-2012 i més concretament sobre l'acompliment de la condició relativa al recobriment de la treballadora del mateix salari mensual que percebia amb anterioritat. Tampoc comparteix l'argument que el conveni examinat en realitat correspongués a un conveni col·lectiu de l'empresa. En aquest sentit sosté que si bé les formalitats del conveni col·lectiu en el sentit de l'art. 106 del CRL no es trobaven reunides, el mateix conveni havia estat atorgat pels altres 66 treballadors de l'empresa de manera que els pactes inclosos en el mateix havien de ser examinats de manera conjunta havent-se per tant d'entendre que la restitució dels salaris anteriors exigien que el resultat positiu fos suficient per a donar cobertura a la totalitat dels salaris, i no simplement a aquell d'algun dels treballadors. En conseqüència considerava que el Tribunal "a quo" s'enganyava en considerar de manera individualitzada el contracte subscrit amb la Sra. Castro sense tenir en consideració els restants 66 treballadors, el tot per a determinar si únicament el salari de la demandant s'havia de restituir en perjudici dels restants treballadors que s'havien acollit a la modificació proposada amb la finalitat de que tots ells poguessin veure restituïts els seus salaris. Insistia, de manera subsidiària, en que l'increment salarial havia de veure's limitat en el percentatge que constituís la incidència del benefici empresarial enfront a l'augment salarial de tots els treballadors.

El segon motiu d'apel·lació intervé en relació al rebuig adoptat al respecte de l'argument que a comptar del mes de maig de 2016, el salari brut de la treballadora ja va ser superior a aquell que venia percebent amb anterioritat a l'entrada en vigor del conveni, de manera que la Sentència havia de ser revocada en aquest sentit.

En tercer lloc, es discrepa de la Sentència recorreguda quan estima la pretensió articulada en concepte de pagues extraordinàries, referint que quan va intervenir el conveni de 2012 s'havia aplicat al salari anyal (13 pagues) una reducció del 10%, i l'import resultant s'havia distribuït en 12 mensualitats i que

per tant aquelles pagues complementàries pagades durant els mesos de juny i desembre de 2012 ja es van prorratejar en els pagaments mensuals posteriors a l'atorgament d'aquell conveni. En conseqüència considera que s'havia de restituir el salari de la Sra. C. únicament en aquella part corresponent al 10% del salari, sense incloure cap paga extraordinària doncs la mateixa ja es trobava inclosa en el salari brut actual.

IV.- Al respecte del primer motiu de greuge, el pacte contingut en el conveni d'1-9-2012 disposa:

"II.- Que sense perjudici del manteniment a tots els efectes en dret pertinents de totes les condicions de les que s'ha desenvolupat fins ara la prestació professional a l'empresa per part de la Senyora E.C.M. i que no sigui expressament referides en aquest acord, es voluntat comú de les parts atorgants, la fixació de la retribució salarial global anyal de la Senyora E.C.M. en 23.511,43.- € bruts repartit en dotze pagues mensuals consecutives de 1.959,29.- € a satisfer entre els dies 1 i 5 de cada mes natural.

III.- Igualment les parts convenen que la vigència del present acord serà des del dia 1 de setembre de 2012 i fins el dia 1 de gener següent al de la data de tancament del primer exercici econòmic posterior al referit 1 de setembre de 2012 en que el centre educatiu Col·legi dels Pirineus tingui un resultat positiu net, a partir del qual dia, la senyora E.C.M. passarà a percebre almenys i sense perjudici d'un nou conveni entre les parts, el mateix salari mensual que percebia abans de l'aplicació d'aquest acord, juntament amb els increments que, eventualment, correspongués aplicar de conformitat amb la Llei durant el termini de vigència del present acord".

Al respecte d'aquest conveni, i quant a la seva literalitat en relació a una aplicació individual per a cada treballador, en la Sentència de 30-10-2018 (rotlle TSJC-229/2018) vàrem poder indicar el següent:

"Malgrat aquesta Sala hagi pogut declarar que en els contractes la veritable intenció dels contractants preval sobre la materialitat de les paraules (Sentències de 22-12-1994 –recull 160- i de 11-1-2001 –recull 1548), en el present supòsit els termes d'allò pactat en l'apartat III abans descrit resulten molt clars. En aquest supòsit i en mèrits de la regla "in claris no fit interpretatio" s'ha d'entendre que l'expressió escrita esdevé coincident amb la que era voluntat comuna en el moment de perfeccionar-se el contracte.

En tot cas, no ens podem estar de remarcar que la tesis que la part recurrent avança no troba cap mena de recolzament probatori, i aquesta carència resulta rellevant quan l'esmentat acord afectava una plantilla de més de 60 treballadors de tal manera que la seva prova esdevenia senzilla.

D'altra banda no podem perdre de perspectiva que la novació contractual d'1-9-2012 era redactada per l'empresari i per tant si el que pretenia era condicionar l'increment salarial a que el benefici net generat fos com a mínim equivalent al cost global de l'increment salarial per al conjunt de la plantilla, res li impedia contemplar-ho clarament en el pacte establert, però el que en aquestes alçades no pot pretendre és

modificar la literalitat d'allò pactat en clar perjudici del treballador.

Quant al fet que el redactor del conveni no fos un professional del dret, res li impedia, compte tingut de la transcendència de les mesures que proposava, recórrer a assessorament legal previ tal i com de manera encertada la direcció lletrada de la treballadora ho afirma en les seves conclusions responsives.

Tampoc podem obviar que en la relació laboral, l'empresari és qui ostenta el poder de direcció (art. 75 del CRL) i que en aquesta situació el principi de la bona fe contractual, especialment transcendent en l'àmbit laboral (art. 4 del CRL), vol que en cas de dubte en la interpretació dels contractes, s'hagi d'atorgar eficàcia a la interpretació més favorable a la part feble (Decretals 6, 5 regla 45; D 50, 17, 168, 1 "Rapienda occasio es, quae prebet benignius responsum", D 45, 1, 38 pr, 18 i 19).

Pel que es refereix a l'argument segons el qual ens trobàvem davant d'un acord col·lectiu d'empresa el mateix no pot ser admès. En efecte, deixant de banda que no en reuneix les formes tal i com la pròpia empresa reconeix, va ser negociat individualment amb cada treballador atès que va donar lloc per a cadascun d'ells a un conveni individualitzat. En tot cas remarcarem que el fet de que la modificació proposada a tots els treballadors fos la mateixa: una disminució d'un 10% del seu salari, no desautoritza les conclusions anteriors doncs en definitiva el pacte establert no permet altre interpretació que aquella que extreu la Decisió recorreguda.

A la vista de tot el que ha estat exposat, considerem que la Sentència dictada pel Tribunal "a quo" efectua una interpretació impecable de l'esmentada previsió contractual amb fonament a un aparell argumental que compartim en aquesta alçada tant al respecte de la definició que s'efectua del concepte comptable del "resultat net" que assimila al resultat final del compte de pèrdues i guanys d'una empresa, com sobre l'element accidental que portava a la gènesi de l'increment salarial que en la demanda es reclamava. Per tant, el primer motiu del recurs ha de ser rebutjat".

Aquest raonament seria per si sol ja suficient per a rebutjar el recurs d'apel·lació interposat per la societat recurrent. Amb la finalitat de ser més extensos encara quant a que el conveni examinat no pot ser tractat com un acord col·lectiu d'empresa, insistirem en que aquests van ser atorgats individualment amb cada treballador sense que els mateixos esdevinguin interdependents, en el sentit que poden ser modificats àdhuc extingits de manera separada i autònoma sense afectar per això la vigència de les restants relacions contractuals. Aquesta realitat contradiu l'esperit vertebrador de la figura que s'invoca per la recurrent -acord o conveni col·lectiu- (cfr. art. 123 del CRL), doncs la seva finalitat no és altre que la de regular de manera global i conjunta les condicions laborals d'un sector d'activitat, professió, grup d'establiments (...). Remarcarem endemés que ultra les condicions formals inherents al conveni o acord en si, tampoc s'han respectat els requisits del propi procés de negociació col·lectiva prèvia (art. 129 i ss) amb el benentès que

aquests constitueixen una garantia per als destinataris del conveni col·lectiu sense que es pugui oblidar que “els manaments del Codi són imperatius i, llevat d’indicació contrària, constitueixen uns mínims irrenunciables de compliment obligatori per a treballadors i empresaris” (art. 4 CRL). En aquesta eventualitat, no pot l’empresari sostenir que els convenis atorgats l’1-9-2012 havien de ser interpretats com si d’un acord col·lectiu es tractés, i que la interpretació que del mateix realitza al respecte de l’abast de la condició per a recuperar el salari anterior al setembre de 2012, no pot ser compartida.

V.- En relació al segon motiu de greuge, que s’introdueix tampoc el mateix pot prosperar per les raons següents.

Dels butlletins de salari de la part demandant s’extreu que si bé el salari global brut que la Sr. Castro percebia amb anterioritat al mes de setembre de 2012 en que intervenia el conveni de constant referència es situava en 2.009,52.- € (passant a percebre un salari de 1.959,29.- €) i que a partir del mes de maig del 2016, la seva retribució ha estat sempre lleugerament superior a dit import, en realitat el seu salari base dia disminuïa de 62,081.- € (cfr. butlletí de salari del mes d’agost de 2012) a 60,530.- € a partir del mes de setembre de 2012 (foli 67 i ss), reduint-se posteriorment fins a 60,5297 a partir del mes d’agost de 2014 (foli 71) en que es mantenia fins al mes de desembre del 2016. A partir del gener del 2017, el salari dia va passar a ser de 60,7727.- € (foli 99) i a partir del mes de maig del 2017, es va situar en 64,2117.- € (foli 103). En conseqüència resten desvirtuades les indicacions de la part segons les quals a comptar del mes de maig del 2016, el salari base va situar-se al mateix nivell que aquell que percebia abans del setembre de 2012. En realitat si el salari global es va situar a partir del mes indicat en unes xifres lleugerament superiors a aquell percebut el mes de setembre del 2012, això era conseqüència de que se li retribuïa una suma superior en concepte de triennis (77,68.- € en lloc de 41,27.- €) per raó d’haver-se’n generat un de nou, i el cobrament d’altres conceptes que amb anterioritat no es contemplaven (àpats, prima assegurança). Cap d’aquests darrer conceptes però correspon a la noció de salari base de manera que no es pot pretendre en aquestes alçades que l’empresa hagi anat aplicant els increments que invoca.

En un altre ordre d’idees, tampoc podem obviar que, com la pròpia representació processal de la societat defenent ho invoca en el seu tercer motiu de greuge, en el moment en que va intervenir la reducció de salari el mes de setembre de 2012, la sistemàtica adoptada consistí en repercutir el salari anyal que es percebia distribuint-lo en 12 mensualitats, i en aquesta operació es va prendre en consideració el salari global anyal, això és incloent-hi aquella gratificació extraordinària que per regla general es retribuïa els mesos de juliol i desembre, en que la treballadora, ultra el salari percebia una prima que

oscil·lava entre 917,46.- € i 984,13.- € bruts (folis 37, 49, 55, 59, 64). Per a l'any 2012, la part recurrent estableix que el salari anual ascendia a 26.123,76.- € de tal manera que si es repercutia en la modalitat mensual, donava el resultat de 2.176,98.- €, suma aquesta en tot moment superior d'aquella que ha estat retribuïda a la treballadora fins a l'abril del 2018.

Aquest motiu de greuge haurà per tant de ser rebutjat.

VI.- Pel que es refereix al darrer motiu d'apel·lació, tampoc el mateix pot prosperar. En efecte, la regularització salarial que en la demanda la Sra. Castro efectua, intervé amb fonament a les condicions salarials que existien abans del mes de setembre del 2012 això és 1.862,43.- € mensuals a raó de 13 pagues anyals, distribuïda la 13ª paga en dues (una meitat les mes de juliol i altre el mes de desembre) amb els corresponents increments de l'IPC quan corresponia. A partir del resultat mensual resultant ha anat descomptant les sumes efectivament percebudes de manera que en definitiva, no concorre cap situació d'enriquiment sense causa doncs les sumes sufragades per la societat demandada han estat degudament comptabilitzades en els càlculs efectuats.

VII.- Atesa la desestimació íntegra del recurs d'apel·lació interposat per la societat XXX, SAU escau, en mèrits del principi del venciment objectiu, imposar-li el pagament de les costes ocasionades en aquesta alçada.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

DESESTIMAR el recurs d'apel·lació interposat per la societat XXX, SAU contra la Sentència de data 2-7-2018, quina part decisòria confirmem íntegrament.

Escau imposar a la societat XXX, SAU les costes ocasionades en aquesta alçada.

Aquesta resolució és ferma i executiva.

Així per aquesta nostra resolució, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-